

Comunitatea evanghelică din Râmnicu Vâlcea

*Mihai Moroianu**

* Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, România, e-mail: mihaimoroianu5@yahoo.com.

Abstract: *The evangelical community from Râmnicu Vâlcea.* Starting with the 19th century, Saxon merchants from Transylvania (Sibiu, Brașov, Mediaș) settled in Râmnic, participating in the economic development of the city; they were active in the fields of milling, tanning, shoemaking, carpentry, blacksmithing, pharmacy; from a religious point of view, the Saxons who came to the city were of the CA evangelical religion (Augsburg Confession) or Lutherans; they wanted to keep the religion in which they had been baptized and in which they had grown up and therefore they established a religious community here and built a church. The community was established in 1863, and through a document from 1864 we learn that the petitions that the Lutheran community from Râmnicu Vâlcea had made to the Ministry of Religions had been approved and thus they could carry out their religious service unhindered in a rented house; also from here we learn that the same ministry ordered the donation of a plot of land for the cemetery to the community. Following the 1899 census, the number of community members amounted to 346 men and 399 women.

Keywords: evangelical community, Râmnicu Vâlcea, lutherans, parish church, cemetery.

Prin pozitia sa, Râmnicu Vâlcea a fost loc de întâlnire pentru mulți comercianți, pe teritoriul său organizându-se, la Râureni, unul dintre cele mai cunoscute târguri la care participau negustori din Oltenia, Ardeal și Muntenia.

Începând cu secolul al XIX-lea, negustori sași din Transilvania (Sibiu, Brașov, Mediaș) se stabilesc la Râmnic, participând la dezvoltarea economică a urbei; ei activau în domeniile morăritului, pielăriei, tăbăcăriei, cizmăriei, tâmplăriei, fierăriei, farmaciei; din punct de vedere religios, sașii veniți în oraș erau de religie evanghelică CA (Confesiunea de la Augsburg) sau luterani; ei doreau să-și păstreze religia în care fuseseră botezați și în care crescuseră și de aceea au înființat aici o comunitate religioasă și au ridicat o biserică;

din punct de vedere ierarhic, Parohia Evanghelică din Râmnicu Vâlcea era subordonată Consistoriului Districtual Evanghelic Sibiu.

Comunitatea s-a înființat în 1863, iar printr-un document din 1864 aflăm că petițiile pe care le făcuse comunitatea luterană din Râmnicu Vâlcea la Ministerul cultelor se aprobaseră și, astfel, aceștia își puteau desfășura nestingheriți serviciul religios într-o casă închiriată; tot de aici aflăm că același minister a dispus donarea către comunitate a unui teren pentru cimitir.¹ În urma recensământului din anul 1899, numărul membrilor comunității se ridica la 346 de bărbați și 399 de femei.²

În anul 1894, la inițiativa farmacistului Francis Eithel, prin donații de la enoriași și de la binevoitori din afara țării, comunitatea condusă de Enrich Thomas cumpără, la 26 Martie, de la Iulius Neagoe, contra sumei de 10000 lei, casele acestuia din strada Dorbanților.³ Biserica ridicată pe acest loc a fost inaugurată la 31 octombrie 1910 în prezența episcopului evanghelic din Sibiu, dr. Friedrich Teutsch, avându-i ca preoți pe Samuel Menzel și Wilhelm Feit.⁴ Este ridicată în stil gotic, din cărămidă, având un turn înalt de 15 metri, având o capacitate de 200 de membri, iar clopotul a fost donat de familia Geltsch.⁵ Ulterior, lângă biserică a fost ridicată casa parohială și camere pentru îngrijitorul bisericii (Foto 1).

În anul 1897, funcționa, într-una din casele achiziționate de la Iulius Neagoe, școala luterană cu o capacitate de maxim 30 de elevi⁶, ea fiind alcătuită din două săli mari de clasă, un coridor și o cameră mică, săli dotate cu bănci mari sau mici, dulapuri, cuiere și sobe.⁷ Ea a fost frecventată și de copiii români care doreau să învețe germana, iar pentru predarea limbii române era un angajat al Seminarului teologic din Râmnicu Vâlcea. La 26 Septembrie 1918, E. Ștefănescu îi solicita lui Oscar Thuringer o sumă de 200 lei lunar începând cu 1 Octombrie pentru a-i medita pe copiii comunității luterane ce doreau să treacă examenul la limba română la școlile de stat.⁸ Din păcate, școala se va desființa în anul 1924, din lipsa copiilor, iar sediul ei va fi închiriat pentru alte activități.

¹ DJVAN, Fond Comunitatea Evanghelică din Râmnicu Vâlcea, Dos 10/1918, fila 65

² DJVAN, Fond Primăria orașului Râmnicu Vâlcea, Dos 2/1899, fila 96

³ DJVAN, Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea, Dos 1/1894-1948, fila 1.

⁴ <http://www.istorielocală.ro>

⁵ <http://www.ramnic.ro>

⁶ Soare et alii, Enciclopedia județului Vâlcea, vol II, Rm. Vâlcea, 2012, p. 88.

⁷ DJVAN, Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea, Dos. 1/1894-1948, fila 4.

⁸ DJVAN, Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea, Dos 10/1918, fila 6.

În perioada ocupației germane în primul război mondial (1916-1918), ocupanții îl desemnează primarul orașului pe Franz Eitel, care era proprietarul unui atelier mecanic pentru fabricarea de mașini agricole și de tâmplărie, în locul liberalului Alexandru Boicescu.⁹ Din păcate, el nu a putut face mai nimic pentru oraș, ocupanții purtându-se foarte rău atât cu locuitorii orașului, cât și cu clădirile lui, rechiziționând foarte multe bunuri, iar când nu luau distrugeau. Însă la 20 Februarie 1919, sașii din Rm. Vâlcea ”în unanimitate toți am aclamat adeziunea la unirea Transilvaniei cu România și bucurându-ne că devenim supuși ai acestei țări, ne declarăm uniți cu centrala sașilor transilvăneni din București”.¹⁰

La 10 noiembrie 1927, între Comunitatea Evanghelică Luterană din Rm. Vâlcea, reprezentată de presbiterul Gustav Mangesius, și Școala practică de comerț din Rm. Vâlcea, reprezentată de directorul Nicolae Ceaușanu, se încheia un contract prin care comunitatea închiria școlii două săli de clasă și o cancelarie în fosta școală situată pe strada General Praporgescu nr 29. Iată punctele contractului:

- a) Noi Presbiteriul în calitatea menționată mai sus închiriez școalei practice de comerț din R. Vâlcea, prin reprezentantul său legal, două săli de clasă și o cancelarie în fosta școală a comunității situată în R. Vâlcea, str General Praporgescu, nr.29;
- b) Inchirierea se face exclusiv pentru funcționarea școalei practice de comerț, neavând dreptul D-l chiriaș de a-i da altă destinație fără consimțământul nostru;
- c) Școala Practică de Comerț n'are dreptul de a-l subînchiria în parte sau în total;
- d) Durata acestui contract este de un an cu începere de la 1 Noembrie 1927 până la 1 Noembrie 1928;
- e) Prețul chiriei este de lei 15000 pe toată durata contractului plătitibil în două rate: 10000 lei la facerea contractului și 5000 lei la 15 Ianuarie 1928;
- f) Școala va funcționa numai în zilele de lucru și după programul Ministerului Muncii între orele 7-10 seara, iar în timpul zilei imobilul va fi liber;
- g) Dările către fisc, comună, gunoiul, curățitul coșurilor, al latrinei, lumina electrică privesc pe chiriaș, iar nerespectarea uneia dintre condițiuni atrage rezilierea contractului, fără somație și fără

⁹ Oane 2018, p. 143.

¹⁰ Tamaș 2006, p. 298.

- judecată. Lumina electrică se va plăti ½ după indicația comptuarului și a chitanțelor de plată pe lunile de clasă;
- h) La expirarea contractului sau în caz de renunțare, D-l chiriaș va preda imobilul în bună stare, fără stricăciuni, atât la pereți cât și lipsuri la lumină electrică, geamuri, broaște, chei, etc, precum și băncile reparate și în bună stare de funcționare;
- i) Eu Școala Practică de Comerț, prin Dl Director Nicolae Ceașanu, în calitate de chiriaș, primesc condițiunile din prezentul contract și mă voi conforma întocmai.¹¹

În urma recensământului din anul 1930, Râmnicu Vâlcea avea o populație de 15648 de locuitori, iar comunitatea luterană număra 204 membrii.¹²

La 15 Iulie 1939, se publică în Monitorul Oficial al României nr.161 **Decizia relativ la asociațiile religioase**; asociațiile autorizate de statul român să funcționeze pe teritoriul său erau: Asociațiunea religioasă baptistă, Asociațiunea religioasă adventistă de ziua a 7-a și Asociațiunea religioasă a creștinilor după Evanghelia.¹³ Dintre condițiile de funcționare ale asociațiunilor religioase amintim: trebuiau să existe în localități cel puțin 50 de credincioși pentru a exista o organizație locală (capi de familie sau de sine stătători), adunările religioase și predicile se țineau numai în case de rugăciuni, care erau clădiri destinate exclusiv acestui scop, acestea trebuiau să fie la o distanță de cel puțin 200 m de locașurile de rugăciuni ale cultelor și altor asociațiuni religioase, casele de rugăciuni puteau fi închise doar în urma ordinului Ministerului Cultelor și Artelor, predicatorii trebuiau să aibă, pe lângă studii de specialitate, cel puțin 4 clase secundare, ei putând funcționa doar cu autorizația Ministerului Cultelor și Artelor, prozelitismul religios individual sau colectiv era interzis, asociațiunile religioase nu pot sta în dependență față de nici o altă organizație similară din străinătate.¹⁴

La 27 Iulie 1939, o comisie a primăriei orașului Râmnicu Vâlcea formată din: Ioan T. Militaru, șeful serviciului contencios în calitate de delegat al Primăriei R. Vâlcea, ca președinte, Alexandru Serpoianu secretarul Primăriei și subinginer P. Orleanu, șeful serviciului tehnic, ca membrii în comisia preliminară de constatare, verificare și

¹¹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea*, Dos 1/1848-1949, fila 14.

¹² Manuilă 1938, pagina D.

¹³ Hamangiu 1940, p. 2064.

¹⁴ Hamangiu 1940, p. 2064-2066.

inventariere, inventariază **Biserica Evanghelică C.A** și **Cimitirul Evanghelic**, care erau înscrise în formularul chestionar al Statului la Nr. 18 și 19. Iată situația acestor proprietăți la 27 Iulie 1939:

Biserica Evanghelică CA:

1. Imobilul este situat pe strada General Praporgescu și are următoarele vecinătăți:
 - La Est: str. General Praporgescu;
 - La Vest: Proprietatea Mitică Simian;
 - La Miază Zi: Costică Georgescu;
 - La Miază Noapte: D-na Dițulescu;
2. Nu există date sau indicii de vreo înstrăinare abuzivă;
3. Imobilul s'a dobândit prin cumpărare în anul 1894;
4. Suprafața imobilului este de 1250 m.p, iar suprafața clădită de 388 m.p. Se compune din:
 - A. Locuința Parohului: Construcție veche din zidărie de cărămidă acoperită cu tablă. Are 9 încăperi.
 - B. Clădirea bisericii: Construcție veche din zidărie de cărămidă acoperită cu tablă.
 - C. Clădirea fostei școli: Este construită din zidărie de cărămidă acoperită cu țiglă. Se compune din 7 încăperi.
 - D. Locuința îngrijitorului: Construcție veche din zidărie de cărămidă acoperită cu țiglă. Are 2 camere.
5. Nu există nici un litigiu asupra imobilului.
6. Nu există nici o servitute asupra imobilului.
7. Nu există planurile imobilului.
8. Nu există nici o cutropire asupra imobilului care să aducă vreun prejudiciu statului.¹⁵

Cimitirul Evanghelic

1. Imobilul este situat în str. Traian și are următoarele vecinătăți:
 - La Est: str. Traian;
 - La Vest: proprietatea Nicolae Tanislav și proprietatea D-nei Olănescu;
 - La Miază Zi: proprietatea Nicolae Tanislav și Spiridon Popescu;

¹⁵ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, Dos 21/1940, Fila 1.

- La Miază Noapte: proprietatea D-nei Olănescu;
- 2. Nu există date sau indicii de vreo înstrăinare abuzivă.
- 3. Imobilul s'a dobândit prin donația Ministerului;
- 4. Suprafața imobilului este de 2400 mp. Suprafața clădită este de 30 mp. Construcție foarte veche, din zidărie de cărămidă, acoperită cu tablă. Are două camere.
- 5. Nu există nici un litigiu asupra imobilului.
- 6. Nu există nici o servitute asupra imobilului.
- 7. Nu există planurile imobilului.
- 8. Nu există nici o cotopire asupra imobilului care să aducă vreun prejudiciu statului.¹⁶

Ulterior, aceste proprietăți au fost evaluate la 17 August 1939 de o comisie de revizuire și evaluare a bunurilor publice situate pe teritoriul orașului R. Vâlcea alcătuită din: Ioan T. Militaru, șeful serviciului contencios, în calitate de delegat al Primăriei orașului R. Vâlcea, ca președinte, Victor Olănescu, administrator financiar de constatare Vâlcea, Gh. Manole, avocatul Ținutului Olt, ca delegat al Prefecturii Jud. Vâlcea, subinginer P. Orleanu, șeful Serv. Tehnic comunal, Alexandru Serpoianu, secretarul Primăriei, ca membrii. Comisia ajunge la următoarele rezultate:

Biserica Evanghelică CA: locuința parohului: 160 mp a 2000 lei /mp= 320000 lei; clădirea bisericii: 101 mp a 3000 lei /mp= 303000 lei; clădirea fostei școli: 107 mp a 2000 lei/mp= 214000 lei; locuința îngrijitorului: 40 mp a 2000 lei/mp= 80000 lei; suprafața teren clădit și neclădit: 1250 mp a 300 lei mp= 370000 lei; valoarea totală a imobilului= 1287000 lei.¹⁷

Cimitirul evanghelic: locuința paznicului: 30 mp a 700 lei/ mp = 21000 lei; terenul clădit și neclădit: 2400 mp a 50 lei/mp= 125000 lei; valoarea totală a imobilului: 146000 lei.¹⁸

Dintr-un raport al Protopopiatului București al Eparhiei Bisericii Regnicolare din România pentru anul 1942/1943 despre parohia din Râmnicu Vâlcea, aflăm date despre aceasta, despre activitatea preotului de aici, cât și despre raporturile lui cu autoritățile locale:

¹⁶ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, Dos 21/1940, fila 3.

¹⁷ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, Dos 21/1940, fila 2.

¹⁸ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, Dos 21/1940, fila 9.

Despre parohie:

- starea confesională a parohiei: 130 de oameni de confesiune luterană dintre care: 53 parte bărbătească , 77 parte femeiască, dintre aceștia sunt 106 majori și 13 adventiști;
- starea morală a parohiei: familii constituite legal 64 și minorii din aceste familii: 19;
- numele, prenumele și funcția slujitorilor parohiei: Magnusius Gustav- paroh, salarizat de Stat și Biserică;¹⁹

Despre activitatea preotului:

1. vecernii săvârșite: 2, liturghii săvârșite: 57, predici ținute: 57, botezuri săvârșite: 3, cununii săvârșite: 1, parastase pentru eroi: 2, mărturii săvârșite: 4, cuminecături săvârșite: 32;
2. activitatea cateholică a preotului pe anul bisericesc 1942-1943: ore de catehizare cu copiii: 262, ore de catehizare la școala primară: 4, ore de catehizare cu extrașcolarii: 54;
3. activitatea cultural-misionară a preotului pe anul bisericesc 1942-1943: cuvântări 15;
4. activitatea administrativă a preotului pe anul bisericesc 1942-1943: acte oficiale înregistrate: 159, acte oficiale rezolvate: 145, alte scripte și chestiuni rezolvate: 18, participarea preotului la ședințe și întruniri: adunări parohiale: 1, consiliul parohial: 7, conferințe pastorale: 1.

Raporturi sociale:

- raporturile preotului cu autoritățile comunale: bune
- raporturile preotului cu învățătorii: bune
- raporturile preotului cu enoriașii: bune
- reclamații avute de preot în anul 1942/1943: -
- anchete disciplinare avute de preot:-²⁰

La 3 Septembrie 1945, presbiteriul Bisericii luterane aprobă ca cei din Comunitatea Evanghelică a adventiștilor de ziua a șaptea să-și officieze cultul în interiorul bisericii pe o perioadă de doi ani, începând cu 15 Septembrie 1945, cu condiția să contribuie la întreținerea localului pe primul an cu suma de 100000 lei, slujbele desfășurându-

¹⁹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea*, Dos 21/1943, fila 2.

²⁰ DJVAN, *Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea*, Dos 21/1943, fila 4.

se după următorul program: vineri seara de la 19-21, sâmbătă de dimineața și după masă și duminică seara de la 19-21.²¹

Prin adresa cu numărul 38456 din 1946, Ministerul cultelor recunoaște Asociația religioasă a creștinilor după Evanghelie alături de Cultul Baptist, Cultul Creștin Adventist de ziua a VII-a și Cultul Creștin de Rit vechi din România. În plus, copii care aveau părinți din aceste culte puteau fi botezați în cultul părinților.²²

După terminarea războiului, vin vremuri grele pentru Comunitatea luterană din Râmnicu Vâlcea; clădirea fostei școli este confiscată în baza articolului XXXV din legea nr 175/3 August 1948, împreună cu tot ce se afla în ea, trecută în proprietatea statului, care o repartizează liceului teoretic de fete;²³ însă în urma contestației făcute de presbiteriul Bisericii luterane, se arată într-o întâmpinare că această școală nu mai funcționa din 1924, neputând intra sub incidența acestei legi; astfel, clădirea împreună cu bunurile ei sunt returnate Bisericii luterane din oraș la 11 Iunie 1949.²⁴

Războiul a dus la o micșorare a numărului membrilor comunității luterane din Râmnicu Vâlcea; în anul 1955 comunitatea luterană din Râmnicu Vâlcea cuprindea 77 de membri.²⁵

Numele și pronumele	Locuința	Ocupația
Albrich Friederich	Str. I.C. Frimu 17	funcționar
Albrich Hilda	Str. I.C. Frimu 17	soția
Albrich Gudrun	Str. I.C. Frimu 17	minor
Albrich Ingrid	Str. I.C. Frimu 17	minor
Awirte Gisela Helena	Str. Marocenilor 2	pensionară de stat
Bayer Rosalia	Str. Gen Praporgescu 9	văduvă
Bell Andraas	Str. Remus Belu	pensionar militar
Dengel Gustav	Str. Daniil Ionescu 11	zidar
Demetter Alexandrine	Bv Tudor Vladimirescu 58	casnică
Demetter Gusti	Bv Tudor Vladimirescu 58	magazia de stat
Drotleff Iohann	Danillii Ionescu 19	frizer

²¹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea*, Dos 1/1894-1948, fila 15.

²² DJVAN, *Fond Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea*, Dos 10/1946, fila 102.

²³ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea*, Dos 10/1946, fila 4.

²⁴ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Râmnicu Vâlcea*, Dos 10/1946, fila 9.

²⁵ DJVAN, *Fond Comunitatea Evanghelică din Rm. Vâlcea*, Dos 23/1941-1955, fila 1, 2.

Comunitatea evanghelică din Râmnicu Vâlcea

Dietrich Iosefine	Str. Plut. Vasile Olănescu 7	casnică
Fischer Siegfried	Str. Traian 246	dentist
Gundisch Gustav	Str. I.C. Frimu 17	tâmplar
Gundisch Anna	Str. I.C. Frimu 17	casnică
Gundisch Wilhelm	Str. I.C. Frimu 17	mecanic
Gundisch Hermine	Str. I.C. Frimu 17	soția
Gundisch Hildor	Str. I.C. Frimu 17	minor
Gundisch Cristian Dieter	Str. I.C. Frimu 17	minor
Geltsch Emil	Str. Știrbei Vodă 109	morar
Geltsch Olga	Str. Știrbei Vodă 109	soția
Giebner Hedvig	Bv. Tudor Vladimirescu	casnică
Grabovsky Victoria	Str. Gen. Praporgescu 9	croitoreasă
Hamlascher Andreas	Str. Platforma Bâlciiului 9	lăcătuș pensionar
Hamlascher Regina	Str. Platforma Bâlciiului 9	soția
Hamlascher Constanța	Str. Platforma Bâlciiului 9	minoră (nepoata)
Heuning Michael	Bv Tudor Vladimirescu 20	comerciant
Heuning Auguste	Bv Tudor Vladimirescu 20	soția
Jorinay Hilda	Str. Știrbey Vodă 35	casnică
Jonas Beni	Str. Remus Belu 8	pensionar CFR
Jonas Maria	Str. Remus Belu 8	soția
Jonas Rudolf	Str. Traian 314	tâmplar
Klapp Erika	Str. Știrbey Vodă 109	casnică
Klapp Annemaria	Str. Știrbey Vodă 109	minoră
Kleinrath Margareta	Str. Loc. Costeanu 5	văduvă
Kleinrath Fridrick	Str. Loc. Costeanu 5	tăbăcar
Kleinrath Emma	Str. Loc. Costeanu 5	soție
Kleinrath Eberhard	Str. Loc. Costeanu 5	minor
Kleinrath Helga	Str. Loc. Costeanu 5	minoră
Kleinrath Sieglinde	Str. Loc. Costeanu 5	minoră
Leitbeg Anna	Splaiul Mircea Vodă 12	casnică
Ludwig Michael	Str. Vasile Roaită	brutar
Ludwig Christine	Str. Vasile Roaită	soția
Lutsch Wilhelm	Str. 13 Decembrie 6	mecanic
Mangesius Gustav	Str. Gen. Praporgescu 29	paroh evanghelic
Mangesius Grete	Str. Gen. Praporgescu 29	soția
Mangesius Hans	Str. Gen. Praporgescu 29	fiu

Gunther		
Martini Anna	Str. Elisabeta 14	lucrătoare
Melter Rosa (divorțată Belu)	Str. Gen. Praporgescu 36	îngrijitoare la liceul de fete
Modjisch Maria	Str. Căp. Simionescu 29	văduvă
Paschek Olga	Str. Col. Mitrescu 20	casnică
Renner Rudolf	Str. Col. Apost. Dumitrescu 7	profesor liceu
Renner Friderike Maria	Str. Col. Apost. Dumitrescu 7	minoră
Reisenauer Helena	Str. Constantinescu 25	casnică
Reisenauer Luise	Str. Constantinescu 25	casnică
Speck Karl Michael	Bv Tudor Vladimirescu 22	vânzător comerciant
Speck Hidegard	Bv Tudor Vladimirescu 20	soția
Speck Horst	Bv Tudor Vladimirescu 20	minor
Speck Gunther	Bv Tudor Vladimirescu 20	minor
Schmidt Katharina	Str. Constantinescu 106	văduvă
Ștefănescu Katharina	Str. Inătești 35	casnică
Umbrich Georg	Bv Tudor Vladimirescu 22	fără ocupație
Umbrich Lotte	Bv Tudor Vladimirescu 22	soție
Wagner Michael	Str. I.C. Frimu 4	contabil
Waldhera Eliese	Bv Tudor Vladimirescu 15	văduvă
Welber Johann	Str. Col. Daniil Ionescu 45	croitor
Wernescher Emilie	Str. Traian 347	casnică
Wernescher Fridrich	Str. Traian 347	ploscar
Wernescher Trangolt	Str. Traian 347	bucătar
Vercican Barbara	Str. Gen. Praporgescu 29	casnică
Zink Dora	Str. Alexandru Lahovary 3	fraulein pentru copii
Caragea Iohanna	Str. Știrbey Vodă 58	casnică
Knall Georg	Bv Tudor Vladimirescu 17	mecanic
Knall Frida	Bv Tudor Vladimirescu 17	minoră
Knall Georg	Bv Tudor Vladimirescu 17	minor

Această împușinare a continuat și în timpul perioadei comuniste, mulți dintre membrii comunității emigrând fie în Germania, fie în Statele Unite ale Americii, comunitatea reducându-se simțitor și fiind formată din oameni în vârstă. Din păcate, între anii 1997-2000, peste cimitirul luteran se amenajează un cimitir ortodox, doar ici și colo pietre de mormânt cu nume germane amintesc că aici a fost un cimitir

al minorității săsești; printre acestea este și piatra de mormânt a familiei Geltsch (Foto 2).

Foto 1: Biserica luterană

Foto 2: Piatra de mormânt a familiei Geltsch

BIBLOGRAFIE

DJVAN (Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale), Fond Comunitatea Evanghelică din Râmnicu Vâlcea, Dos: 1/1894-1948, 10/1918, 21/1943, 23/1941-1955.

DJVAN (Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale), Fond Primăria orașului Râmnicu Vâlcea, Dos: 2/1899, 21/1940, 10/1946.

Hamangiu 1940 – Constantin Hamangiu, *Codul general al României*, vol XXVII, partea II/1939, București, 1940.

<http://www.istorielocală.ro>

<http://www.ramnic.ro>.

Maulă 1938 – Sabin Maulă, *Recensământul general al populației României*, vol. II, București, 1938.

Monitorul Oficial, partea I nr. 177 din 03 august 1948.

Oane 2018 – Oane Sorin, *Râmnicu-Vâlcea sub ocupație germană. O poveste sinceră*, în "Buridava. Studii și materiale", nr 13/2018, p. 137-150.

Soare et alii 2012 – Ion Soare (coord.), *Enciclopedia județului Vâlcea*, vol. II, Râmnicu Vâlcea, 2012.

Tamaș 2006 – Corneliu Tamaș, *Istoria orașului Râmnicu Vâlcea*, Râmnicu Vâlcea, 2006.